

Piet Konings

Kameroen is niet zo vaak in het nieuws. Wellicht hangt dit samen met het feit dat Kameroen afwijkt van de beeldvorming over Afrika: een continent geteisterd door honger, ziekte en armoede en verscheurd door burgeroorlogen.

Kameroen was voor de Nederlandse rooms-katholieken al lang een bekend land. De Nederlandse missionarissen van Mill Hill en de paters van de Heilige Geest werkten immers in dit Westafrikaanse land. Toen in de jaren zestig het Nederlands Bijbel Genootschap en de Hervormde Kerk er gingen assisteren, werd Kameroen ook een bekende klank in protestantse kring.

Een Bana-man ten zuiden van Mokolo. Hij behoort tot de Kirdi-volken (Arabisch woord voor ongelovige of heiden)

Toch 'ontdekten' de meeste Nederlanders Kameroen in 1990 toen, tijdens de wereldkampioenschappen voetbal in Italië, het Kameroenese nationale voetbalteam een glanzende prestatie leverde. Maar weinigen in ons land weten dat er al lange tijd een band bestaat tussen Nederland en Kameroen via de handel: Nederland was één van de eerste handelspartners uit Europa van de bewoners in het gebied dat nu bekend staat als Kameroen. Maar ook nu behoort Nederland tot de voornaamste handelspartners van de huidige Republiek Kameroen, in het bijzonder door de afname van Kameroenese cacao.

Ondanks deze onbekendheid in Europa, is Kameroen ongetwijfeld één van de meest interessante landen in Afrika. Niet voor niets wordt het land vaak aangeduid als 'Afrika in het klein'. Het bevat een enorme verscheidenheid aan landschappen, klimaten, vegetatie, volkeren, culturen, talen, samenlevingsverbanden en religies. Kameroen heeft bovendien een rijke geschiedenis, beïnvloed door drie verschillende koloniale tradities.

I De pre-koloniale geschiedenis

Het is bijna een onmogelijke opgave om de pre-koloniale geschiedenis te beschrijven van het gebied dat thans Kameroen heet. In dit gebied vestigden zich meer dan tweehonderd verschillende volkeren, ieder met een eigen geschiedenis. Onze kennis van de geschiedenis van deze volkeren is nog steeds uiterst beperkt en berust grotendeels op mondelinge overlevering. Uit wat ons bekend is, kunnen wij opma-

ken dat er grote veranderingen hebben plaatsgevonden in de loop van de tijd: complexe migratiestromen, wisselende economische en politieke relaties tussen volkeren, en vaak oorlog en bezetting. De Transsahara-handel, de Atlantische slavenhandel en de daaropvolgende 'legitieme' handel, en de opkomst en verbreiding van de islam zijn hierbij van grote betekenis geweest. Sommige volkeren speelden een dominante rol in deze veranderingsprocessen. Het is interessant te weten dat de meeste van hen deze dominante positie in hun vestigingsgebied tot op de dag van vandaag hebben weten te behouden.

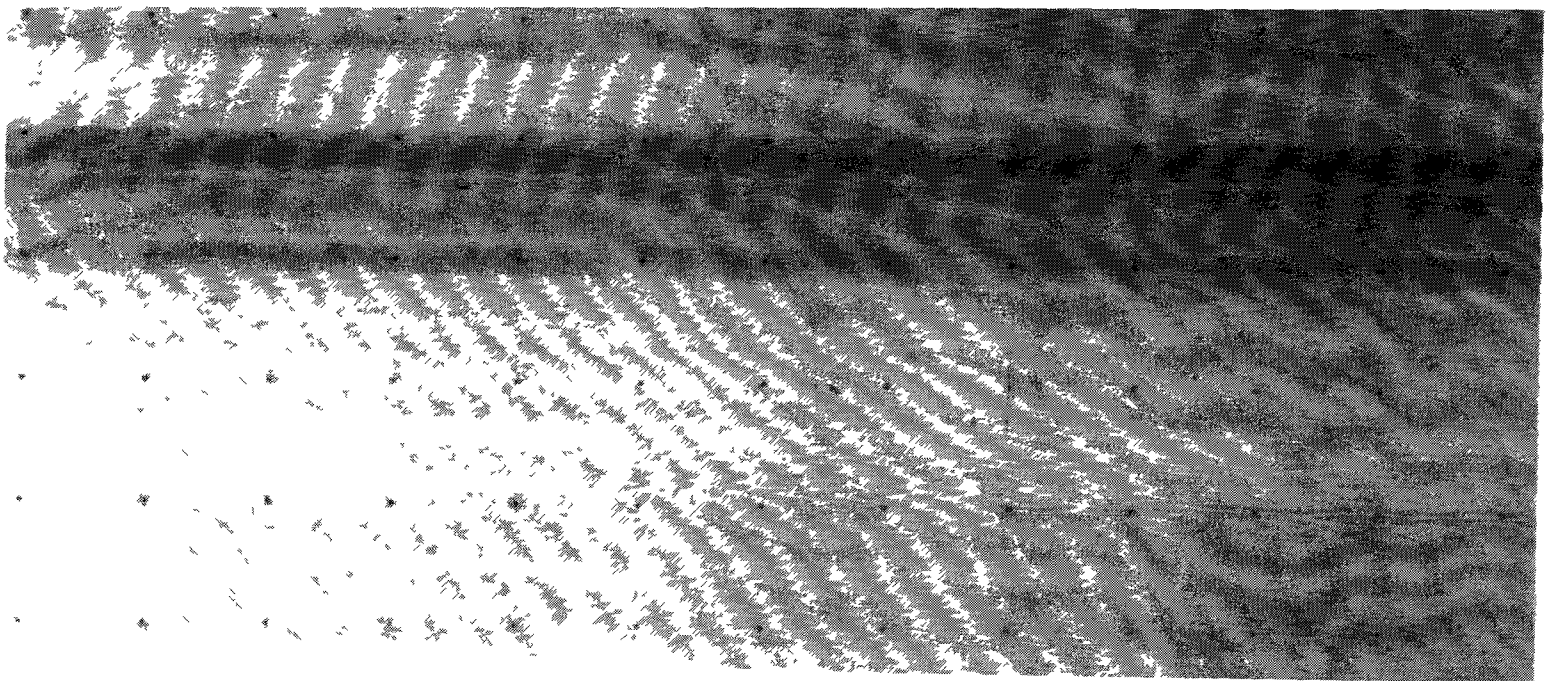
In het noordelijk savannegebied begon de Fulani, een islamitisch herdersvolk, aan het eind van de achttiende en het begin van de negentiende eeuw een 'heilige oorlog' tegen de 'heidenen' in de regio. Deze zogenoemde heidenen waren landbouwbedrijvende Kirdivolken. Eén voor één werden de niet-islamitische volkeren onderworpen of op de vlucht gejaagd. Het gebied werd verdeeld in *lamidaats*, bestuurd door Fulani-vorsten, de *lamido's*.

In de westelijke hooglanden hebben zich sinds de zeventiende eeuw vanuit het noorden vooral de Tikar, de (islamitische) Bamoun, en de Bamiléké, semi-Bantoe volkeren, gevestigd onder druk van slavenjachten en de heilige oorlog van de Fulani. Hun maatschappij wordt gekenmerkt door een sterk hiërarchische opbouw waarin de *fon*, de koning, een centrale plaats inneemt. Vooral de Bamiléké staan in Kameroen bekend om hun ondernemingsgeest, spaarzin en werklust.

In het zuidelijk regenwoud en in de kuststreek leven de Bantoe volken die in taal en

cultuur nauw verwant zijn. De meest belangrijke zijn de Ewondo, Eton, Boulou en Fang. Ook deze volken werden vanaf de zeventiende eeuw verdreven uit het noorden door de agressie van de Fulani en de jacht op slaven. Hun maatschappelijke opbouw vertoont een grote gelijkenis. Vrijwel alle volken worden gekenmerkt door de afwezigheid van een strak georganiseerde samenleving en duidelijk aanwijsbare leiders. De belangrijkste sociale eenheid boven de grootfamilie was de clan, waartoe allen behoren met eenzelfde voorouder. Pas tijdens de Duitse koloniale periode werden hier volkshoofden (chiefs) aangesteld. Langs de Kameroenese kust vestigden zich tenslotte een groot aantal kleine etnische groepen, zoals de Bakweri, Douala en Bassa, wier afkomst in

Twee mannen behorend tot de Bamiléké

vele gevallen onduidelijk is. Deze kustbewoners legden als eersten contacten met Europese handelaren, missionarissen en zendelingen en monopoliseerden de handel met het binnenland.

De eerste Europese handelaren die aan de kust verschenen waren Portugezen. In 1472 voeren de Portugezen de rivier de Wouri op bij Douala en waren zo onder de indruk van de massa's garnalen in het water, dat zij de rivier 'Rio dos Camarões' noemden, de rivier van de garnalen. Al spoedig werd de naam Kameroen gebruikt om de gehele kust aan te duiden.

In de zestiende eeuw werden slaven het belangrijkste handelsprodukt tussen kustbewoners en Portugezen. In de zeventiende eeuw volgden de Hollanders onder auspiciën van de West-Indische Compagnie de Portugezen op. De slavenhandel vond vooral plaats aan de Goudkust, wat nu Ghana heet.

In de achttiende eeuw kwam het kustgebied steeds meer onder Engelse invloed. De Engelsen besloten in 1820 de slavenhandel ten noorden van de evenaar te verbieden voor alle landen. Andere produkten, zoals ivoor, wilde rubber, palmolie en palmpitten kwamen ervoor in de plaats.

In 1844 stichtte de Engelse baptistische zending Alfred Saker de eerste permanente Europese vestiging op de kust, die hij Victoria noemde (sinds 1981 Limbe geheten). Terwijl alles erop leek dat de Engelsen territoriale rechten over het gebied zouden gaan claimen, werd dit op het allerlaatste moment verhinderd door de Duitsers. Op 14 juli 1884 sloot een afgezant van Bismarck, Gustav Nachtigal, een verdrag met twee volkshoofden uit Doua-

la en verklaarde Kameroen tot Duits protectoraat. Op de conferentie van Berlijn later in dat jaar werd de Duitse hegemonie erkend.

II De koloniale geschiedenis

a. De Duitse koloniale periode, 1884-1916

De hoofddoelen van de Duitse kolonisatie waren het verkrijgen van goedkope grondstoffen voor de Duitse industrie en het scheppen van afzetmarkten voor Duitse goederen. De Duitse koloniale overheid probeerde deze doeleinden vooral te verwezenlijken door (i) het monopolie van de kustvolkeren op de handel met het binnenland te doorbreken en (ii) groot-schalige plantages op te zetten.

Met het oog hierop begon zij met de moeizame 'pacificatie' van het binnenland en de opbouw van de benodigde infrastructuur: wegen, bruggen, spoorlijnen en telegraafverbindingen werden aangelegd. Handels- en bestuursposten werden gevestigd in het gepacificeerde gebied. Grote arealen vruchtbaar land werden van de inheemse bevolking 'ontvreemd' voor de aanleg van de beoogde plantages, in het bijzonder in het gebied rond de Kameroenberg. De belangrijkste produkten op deze plantages waren rubber, palmolie en palmpitten, cacao, bananen en tabak.

Het was een groot probleem om voldoende arbeidskrachten te verkrijgen, te meer omdat het met de arbeidsomstandigheden op de plantages en bij de publieke werken aanvankelijk erbarmelijk was gesteld. Via het opleggen van belastingen, te betalen in geld, en al-

to-
lat

lerlei vormen van dwangarbeid werd hieraan tegemoetgekomen. Bestaande en nieuw aangestelde volkshoofden moesten niet alleen behulpzaam zijn bij de gezagsuitoefening op lokaal niveau, maar ook bij de inning van belastingen en het leveren van arbeidskrachten.

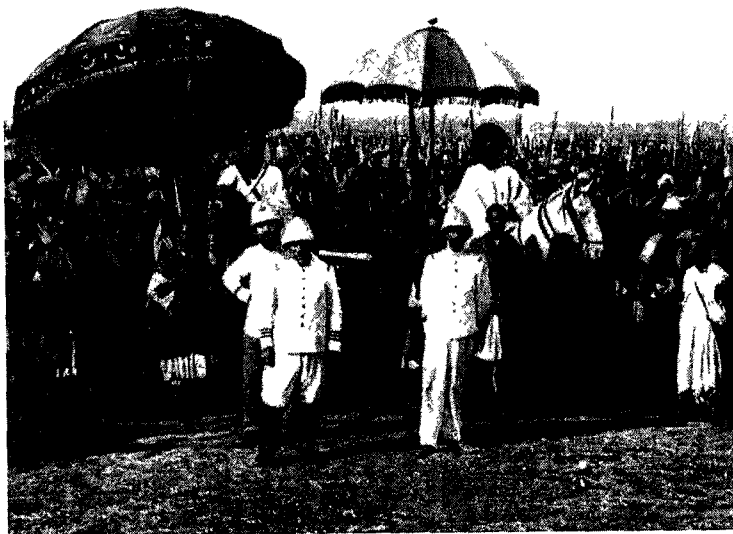
Missie en zending volgden in het spoor van de geleidelijke Duitse penetratie van het binnenland. Overal verrezen kerken, scholen en medische posten. De Duitse koloniale overheid verbood missie en zending echter de toegang tot de islamitische gebieden.

De Duitse koloniale heerschappij was maar van betrekkelijk korte duur. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd het land bezet door Engelse en Franse troepen en het land verdeeld in een Engelse (ongeveer een vijfde van het gebied) en een Franse zone. Deze verdeling van het grondgebied werd in 1922 door de Volkenbond erkend en de bezettingszones werden als 'mandaatgebieden' aan de nieuwe machthebbers toegewezen.

b. De Engelse en Franse Mandaatperiode, 1922-1960/61

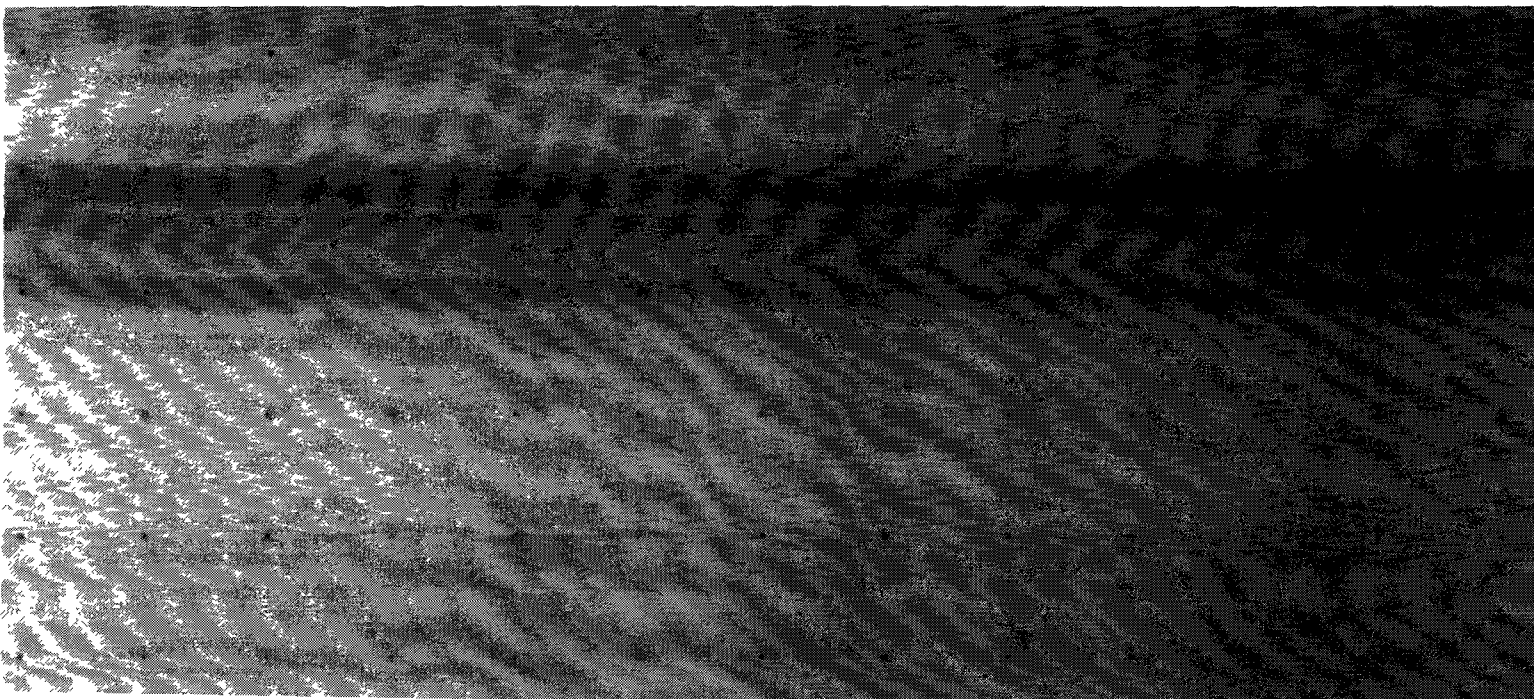
Hoewel er veel overeenkomsten zijn tussen het Engelse en het Franse bestuur van Kameroen, lijkt het erop dat de Fransen toch veel actiever geïntervenieerd hebben in het hun toevertrouwde gebied dan de Engelsen.

Engels Kameroen werd geïntegreerd in de Engelse kolonie Nigeria. Het bleef grotendeels verstoken van ontwikkelingsfondsen en werd in feite een van de meest marginale regio's in Nigeria. De Engelsen maakten 'indirect rule' tot kernpunt van hun bestuur in hun mandaat-

De Fransen komen aan in Garoua in Noord-Kameroen

gebied: zij bestuurden het gebied voornamelijk via de volkshoofden, wier machtspositie werd versterkt in de samenleving. Bij gebrek aan belangstelling vanuit Britse ondernemingskringen werden in 1924 de Duitse plantagebezitters, die tijdens de oorlog onteigend waren, in de gelegenheid gesteld hun vroegere bezittingen terug te kopen. De merkwaardige situatie ontstond dat in Brits Kameroen rond 1930 driemaal zoveel Duitsers woonden als Engelsen en dat de Duitsers een groot deel van de produktie en de handel in het gebied beheersten. Het was pas na de Tweede Wereldoorlog dat de wederom onteigende Duitse plantages samengebundeld werden en overgeheveld naar een nieuw opgerichte staatsonder-

neming, de *Cameroon Development Corporation* (CDC). Om geld te verdienen begon de mannelijke bevolking in het gebied niet alleen op vrijwillige basis te werken op de plantages, maar ook zelf handelsgewassen te verbouwen. Zonder veel steun van de Engelse overheid vond er een enorme groei plaats van de cacao-, koffie- en bananenteelt onder de boerenbevolking in de regio.

In tegenstelling tot de Engelsen toonden de Fransen meer interesse in het economisch potentieel van hun gebied. De ontwikkeling van het land werd stevig ter hand genomen, zij het dat de inheemse bevolking daarvoor een hoge prijs moest betalen in de vorm van belastingen en dwangarbeid. De infrastructuur werd verder verbeterd, in het bijzonder na de Tweede Wereldoorlog toen de Franse hulp aan Kameroen werd opgevoerd. In Frans Kameroen waren maar weinig grootschalige plantages en daarom concentreerde de Franse overheid zich op de stimulering van handelsgewassen onder de boerenbevolking, zoals cacao, koffie, bananen en katoen. Het directe, centralistische gezag, dat Frankrijk zelf kenmerkte, werd ook in het mandaatgebied ingevoerd. De macht van de *lamibés* en *fons* werd derhalve sterk beknot.

In zowel Brits als Frans Kameroen was er nauwelijks sprake van enige voorbereiding van de bevolking op een mogelijke onafhankelijkheid. Wel groeide in beide gebieden gestaag het aantal Afrikanen met een goede opleiding die leiding konden geven in de strijd voor de onafhankelijkheid. Dit was grotendeels te danken aan de expansie van de onderwijsfaciliteiten door missie en zending.

In Frans Kameroen kwam de politieke organisatie na de Tweede Wereldoorlog in een stroomversnelling. Sinds 1946 hebben zich daar meer dan honderd politieke groeperingen gevormd. De meest radicale partij was ongetwijfeld de *Union des Populations du Cameroun* (UPC), die in 1947 door de vakbondsleider Reuben Um Nyobé was opgericht. Deze partij, die haar grootste aanhang had in het Douala, Bassa en Bamiléké gebied, drong aan op het zo spoedig mogelijk verkrijgen van de onafhankelijkheid en de hereniging van Frans en Brits Kameroen.

Vanwege de voortdurende tegenwerking van de Franse koloniale overheid beraamden de UPC-leiders in 1955 een algemene opstand in de grotere steden van het land. Deze opstand werd door de Fransen onderdrukt. De UPC werd verboden en haar leiders vluchtten via Brits Kameroen naar het buitenland. Um Nyobé en enkele naaste medewerkers keerden echter terug en begonnen een guerrillastrijd in het Bassa-Bamiléké gebied. Um Nyobé werd in 1958 in een hinderlaag gelokt en door Franse militairen vermoord. De guerrillastrijd ging echter nog een tijdlang door, maar, wat nog belangrijker was, de UPC-idealen van snelle onafhankelijkheid en hereniging waren inmiddels ook overgenomen door de meer gematigde partijen.

Uiteindelijk mocht Ahmadou Ahidjo, een Fulani uit het noorden van het land en leider van de *Union Camerounaise* (UC) met toestemming van de Fransen het land naar de onafhankelijkheid voeren. Deze onafhankelijkheid werd een feit op 1 januari 1960.

In Brits Kameroen kwam het politiek bewustwordingsproces later op gang dan in Frans Kameroen. De politieke elite in dit gebied streefde aanvankelijk naar een aparte status binnen de in 1953 geschapen Nigeriaanse federatie, als een eerste stap op weg naar onafhankelijkheid. Toen dat eenmaal bereikt was, ging de strijd zich steeds meer toespitsen op wat er zou moeten gebeuren met het gebied na het bereiken van de onafhankelijkheid.

Er waren verschillende opties: een autonome staat, aansluiting bij Nigeria, en hereniging met Frans Kameroen. De twee hoofdrolspelers in deze strijd waren: Dr E.M.L. Endeley, een Bakweri, leider van de *Kamerun National Convention* (KNC) en voorstander van aansluiting bij Nigeria, en John Ngu Foncha, een Tikar, leider van de *Kamerun National Democratic Party* (KNDP) en voorstander van een (uiteindelijke) hereniging met Frans Kameroen. Foncha speelde handig in op de toen heersende anti-Nigeria gevoelens in Brits Kameroen, die voortkwamen uit de marginale positie van de regio in Nigeria en de dominante positie van de Ibo in de regionale economie.

Een compromis tussen Foncha en Endeley maakte het mogelijk dat op 11 en 12 februari 1961 de bevolking van Brits Kameroen zich in een volkstelling onder auspiciën van de Verenigde Naties uitsprak over de toekomst van hun gebied. Het noordelijk, overwegend islamitisch gedeelte van Brits Kameroen stemde voor integratie met Nigeria waarin het op 1 juni van dat jaar werd opgenomen. Het zuidelijk, overwegend christelijk gedeelte stemde voor een federatief verband met het voormalige Franse mandaatgebied.

Op 1 oktober 1961 ontstond de Federale Republiek Kameroen. Het voormalige Brits Kameroen werd hierin de deelstaat West-Kameroen, het voormalige Frans Kameroen werd de deelstaat Oost-Kameroen.

III De post-koloniale geschiedenis

a. De Ahidjo-periode, 1960/61-1982

Vanaf het begin stonden Ahidjo, de president van de nieuwe federale staat, twee doeleinden voor ogen: (i) de regionale, etnische en deelstaat-tegenstellingen doorbreken en een Kameroenese identiteit en natie opbouwen, en (ii) het land verder ontwikkelen. Deze doeleinden konden, volgens hem, alleen bereikt wor-

Garoua Katoenmarkt

den door het instellen van een sterk centraal gezag. Alle macht in de nieuwe staat moest geconcentreerd zijn in één persoon, de president. In zijn machtsstreven bediende hij zich van allerlei technieken: coalitievorming, beloning van medestanders en repressie van tegenstanders.

Reeds in 1962 waren alle oppositiepartijen in Oost-Kameroen verdwenen. Hun leiders waren ófwel gecoöpteerd in Ahidjo's *Union Camerounaise* (UC) ófwel uitgeschakeld door verbanning en gevangenschap. In 1966 werd het éénpartijstelsel ingevoerd in de gehele federale staat, toen de partijleiders in West-Kameroen met Ahidjo overeenkwamen alle bestaande partijen in de federale staat op te heffen en een nieuwe partij, de *Union Nationale Camerounaise* (UNC), op te richten onder het voorzitterschap van Ahidjo.

Alle autonome organisaties zoals vakbonden en coöperaties werden hierna ondergeschikt gemaakt aan de staat en de partij.

Op 20 mei 1972 stemde de bevolking via een referendum in met de afschaffing van de federale staat en de invoering van de eenheidsstaat, aangeduid als de Verenigde Republiek Kameroen.

Het sterk gecentraliseerde, autoritaire bewind van Ahidjo heeft niet alleen gezorgd voor een grote mate van politieke stabiliteit in een land met grote interne tegenstellingen. Dit bewind heeft ook de economische ontwikkeling van het land bevorderd.

Na de onafhankelijkheid en hereniging kende het land dezelfde economische problemen als de meeste andere ontwikkelingslanden.

Tijdens de koloniale periode was het economisch bestel getransformeerd tot leverancier van agrarische grondstoffen en afnemer van in het Westen gefabriceerde goederen. Door een aantal verdragen op het eind van de koloniale overheersing bleef de economie nauw verbonden met Frankrijk. Het Ahidjo-bewind kon deze afhankelijkheidsrelatie niet doorbreken, maar is er wel in geslaagd een gestage groei in de economie van het land te bereiken, in tegenstelling tot vele andere Afrikaanse landen: tussen 1960 en 1970 was er een reële groei van 3.7 procent per jaar, tussen 1970 en 1982 was er een reële groei van maar liefst 6.3 procent per jaar, één van de hoogste groeipercents in de wereld. Deze indrukwekkende economische groei was niet alleen te danken aan het enorme agrarische potentieel van het land en zijn grote rijkdom aan mineralen, maar ook aan Ahidjo's evenwichtig pragmatisch ontwikkelingsbeleid, gebaseerd op stimulering van privé-initiatief en bijzondere aandacht voor de landbouw, en zijn voorzichtig financieel beleid.

Grote vooruitgang werd geboekt in de agrarische sector. Kameroen is één van de weinige landen in Afrika dat een grote diversiteit aan agrarische exportprodukten kent en zelf bijna in zijn voedselproductie kan voorzien. Deze vooruitgang is vooral te danken aan de kleine boeren, die nog steeds meer dan zeventig procent van de werkende bevolking uitmaken. De poging van het Ahidjo-bewind om de productie van voedings- en handelsgewassen te verhogen via het opzetten van grote agro-industriële staatsondernemingen werd een faliekkante mislukking, niettegenstaande de reusachtige

econo-
rancier
ner van
t. Door
le kolo-
e nauw
bewind
oobre-
gestage
reiken,
nse lan-
le groei
en 1982
0,3 pro-
percen-
de eco-
ten aan
het land
, maar
natisch
ulering
ndacht
finan-

le agra-
weinige
eit aan
lf bijna
t. Deze
e kleine
ig pro-
cen. De
roduk-
te ver-
-indus-
liekan-
sachti-

ge investeringen. Eén van de redenen hiervoor was mismanagement: managers in deze bedrijven werden meestal niet benoemd op basis van managementkwaliteiten, maar op basis van bewezen diensten aan Ahidjo en zijn partij.

De industriële sector is nog steeds betrekkelijk klein en nog grotendeels afhankelijk van buitenlands (Frans) kapitaal en management. Deze sector was het meest succesvol in de verwerking van eigen agrarische grondstoffen en de produktie van een aantal consumptiegoederen, met name bier.

Het grootste deel van de staatsinvesteringen in de landbouw, industrie en infrastructuur kwam voort uit eigen financiële middelen. Als gevolg daarvan was het percentage buitenlandse schuld opmerkelijk laag tijdens de Ahidjo-periode.

Sinds 1977 vormt de exploitatie van aardolie een belangrijke prikkel voor de nationale economie. In tegenstelling tot de buurlanden Nigeria en Gabon, die de landbouw gingen verwaarlozen na de vondst van aardolie en de oliegeden meteen in het overheidsbudget pompten, hield Ahidjo de oliegeden buiten het budget en deelde het mondesmaat toe aan de landbouw, industrie en infrastructuur. Voortdurend bleef hij in zijn toespraken het belang van de landbouw benadrukken. Oliewinning en olie-inkomsten zijn staatsgeheim in Kameroen. De geheimzinnigheid, die de olie omgeeft, heeft bijna vanzelfsprekend geruchten doen ontstaan dat hoge regeringsfunctionarissen een groot deel van de oliegeden hebben 'verduisterd'.

*Monument van de
hereniging van Oost- en
West-Kameroen,
Yaoundé*

b. De Biya-periode, 1982 tot heden

Op 4 november 1982 kondigde Ahidjo volkomen onverwacht zijn terugtreden aan. Zijn constitutionele opvolger was premier Paul Biya, in tegenstelling tot Ahidjo, een christen uit het zuiden van het land.

Al spoedig werd duidelijk dat de machtswisseling toch niet zo soepel zou gaan verlopen als aanvankelijk was gehoopt. De oude president leek weldra spijt te hebben van zijn besluit en het zag ernaar uit dat hij zijn vroegere macht wilde heroveren. Hij had zijn

functie van partijvoorzitter behouden en probeerde nu het primaat te leggen bij de partij in de verhouding staat- maatschappij: de nieuwe president zou slechts moeten fungeren als uitvoerder van het partijbeleid.

Deze tactiek was echter tot mislukking gedoemd omdat Ahidjo zelf tijdens zijn ambtsperiode een sterke staat had geschapen, waaraan de partij ondergeschikt was. Na een felle machtsstrijd ging Ahidjo in 1983 in ballingschap. In februari 1984 werd hij zelfs *in absentia* ter dood veroordeeld op beschuldiging van samenzwering tegen de staat. Biya nam

het voorzitterschap van de partij over en werd tijdens vervroegde presidentsverkiezingen in januari 1984 tot president gekozen. Op 6 april 1984 werd zijn positie echter opnieuw ernstig bedreigd. Op die dag deed de Republikeinse Garde, die nog steeds overwegend uit Ahidjogetrouwen uit het noorden bestond, een poging tot een staatsgreep. Deze poging – een van de meest bloedige in post-koloniaal Afrika – werd echter verijdeld door regeringsgetrouwe troepen.

Door de gebeurtenissen na de machtswisseling, met als hoogtepunt de poging tot staatsgreep, kreeg Kameroens reputatie als een politiek stabiel land een gevoelige deuk.

De poging tot staatsgreep had belangrijke gevolgen. De macht van het leger dat de staatsgreep had neergeslagen, werd aanzienlijk vergroot. De repressie die iets versoepeld was in 1983 werd weer versterkt. De oude partij de *Union Nationale Camerounaise* (UNC), die nauwelijks enige steun had verleend aan de president tijdens de staatsgreep, werd in 1985 ontbonden en een nieuwe partij, de *Rassemblement Démocratique du Peuple Camerounais* (RDPC), werd opgericht.

Bovendien ging Biya steeds meer vertrouwen op mensen uit zijn eigen geboortestreek: de Ewondo, en in het bijzonder de Beti en de Boulou, kregen de belangrijkste functies in het staatsapparaat en werden op alle mogelijke manieren in staat gesteld kapitaal te vergaren. Dit ging vooral ten koste van de Fulani en de Bamiléké die tot dan toe het politieke en economische leven in het land hadden beheerst.

De B.E.A.C. (Banque des Etats d'Afrique Centrale - De Bank van de Centraal-Afrikaanse Staten), Pentecote sur le Monde, maart-april 1991

Biya's aanvankelijke populariteit nam snel af na 1985. Er ontstond een steeds grotere onvrede over de voortdurende centralistische, autoritaire gezagsuitoefening, aangewakkerd door de toenemende corruptie en economische crisis. Sinds 1986 verkeert de Kameroenese economie in een diep dal. De voornaamste oorzaak daarvan is de drastische val in de prijzen van aardolie en agrarische exportprodukten op de wereldmarkt.

De economische malaise heeft onder meer geleid tot sluiting en privatisering van een aantal verlieslijdende staatsbedrijven, loonsvermindering en aantasting van secundaire arbeidsvoorwaarden, massa-ontslagen, en uitstel van betalingen aan boeren voor geleverde koffie en cacao. Opvallend echter was dat de meerderheid van de bevolking de hoofdoorzaak van de economische crisis niet zocht in de verslechterende handelsvoorwaarden, maar in de enorme corruptie in regeringskringen en etnische patronage door het bewind.

Ondanks pogingen van de regering om de pers en politieke tegenstanders mond dood te maken, nam het verzet tegen de corrupte en de autoritaire staat zienderogen toe. De val van de autoritaire communistische staten in Oost-Europa en de overgang naar meerpartijensystemen in een aantal Afrikaanse landen misten hun uitwerking niet. In maart 1990 werd in Bamenda, de hoofdstad van de Noord-West Provincie in Engelstalig Kameroen, een nieuwe politieke partij opgericht, het *Social Democratic Front* (SDF), die erkenning eiste van het bewind. Na aanvankelijke repressie stemde de regering uiteindelijk in hetzelfde jaar toe

in de overgang naar een meerpartijensysteem in het land. *Kameroen, maart 1990*

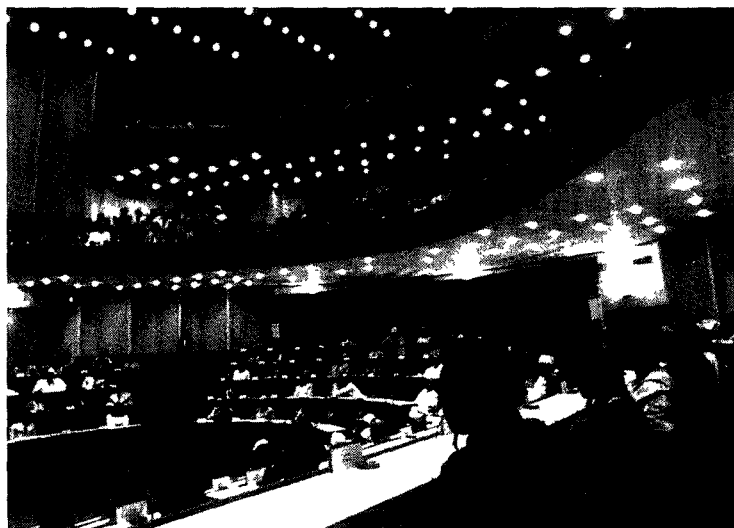
In december 1990 werden enige nieuwe wetten uitgevaardigd die politiek pluralisme in het land garandeerden. Onmiddellijk hierna ontstond een groot aantal politieke partijen.

Het Biya-bewind probeerde echter het gehele overgangsproces naar zijn hand te zetten en uiteindelijk de macht te behouden. De oppositiepartijen daarentegen probeerden hun krachten te bundelen om de machtspositie van het bewind, dat nog steeds beschikte over de volledige controle over het repressieve staatsapparaat en de massamedia, verder te ondergraven. Naar het voorbeeld van andere Franstalige Afrikaanse landen eisten zij de bijeenroeping van een 'nationale conferentie', waarin afgevaardigden van de verschillende partijen en maatschappelijke organisaties de econo-

mische en politieke malaise zouden analyseren en richtlijnen zouden opstellen voor de verwezenlijking van een meer welvarende, democratische samenleving. Toen de regering weigerde hierop in te gaan, vonden tussen mei en november 1991 allerlei acties van burgerlijke ongehoorzaamheid plaats, met in hun kielzog bloedige botsingen tussen leger en politie, een nog grotere ontwrichting van de economie, en gevaarlijke etnische spanningen tussen voorstanders en tegenstanders van het bewind.

Biya kwam toch als overwinnaar uit deze strijd. Met steun van het leger, zijn eigen etnische achterban en Frankrijk deed hij geen enkele concessie aan de oppositie, die niet kon verhinderen dat de actiebereidheid van haar aanhang na verloop van tijd afnam en verdeeld raakte. In november 1991 stemde een deel van de oppositie in met het aanbod van de

Volksvertegenwoordiging

regering om te onderhandelen. De uitkomst van deze onderhandelingen was uiterst bevredigend voor Biya. Hij beloofde parlementsverkiezingen uit te schrijven op 1 maart 1992. In ruil daarvoor moest de oppositie afzien van verdere acties en het idee van een nationale conferentie laten vallen.

Gedurende de parlementsverkiezingen kon de regeringspartij, de RDPC, profiteren van het feit dat een deel van de oppositie de verkiezingen boycotte. Hoewel zij niet in staat bleek een absolute meerderheid te behalen, kon zij toch aan de macht blijven door een coalitie aan te gaan met een kleine partij uit het niet-islamitisch gedeelte van Noord-Kameroen.

In oktober 1992 wist Biya ook de meerderheid te behalen bij de presidentsverkiezingen. Zijn voorsprong op zijn voornaamste tegenkandidaat John Fru Ndi, de populaire voorzitter van de voornaamste partij van de extraparlamentaire oppositie het *Social Democratic Front* (SDF), was echter minimaal niettegenstaande de op grote schaal gepleegde verkiezingsfraude door het bewind.

Deze 'democratische' verkiezingen hebben niet bijgedragen tot een oplossing van de enorme economische en politieke problemen in het land. Zij hebben eerder de problemen vergroot, omdat het huidige bewind, dat krampachtig probeert vast te houden aan zijn macht en privileges, niet de steun geniet van de meerderheid van de bevolking.

Piet Konings is als wetenschappelijk hoofdmedewerker verbonden aan het Afrika-Studiecentrum van de Rijksuniversiteit Leiden.

Kameroen in cijfers

Oppervlakte:	475.440 km (11 x Nederland)
Inwoneraantal:	11.540.000
Bevolkingsgroei:	jaarlijks met 3,5%; geschat wordt dat het land in het jaar 2000 16 miljoen inwoners heeft.
Levensverwachting:	53,7 jaar
Analfabetisme:	45,9% van de volwassenen, 33% van de mannen en 57% van de vrouwen.
Hoofdstad:	Yaoundé, 583.470 inwoners in 1985
Munteenheid:	CFA francs, 50 CFA francs = F.fr. 1
Taal:	Frans en Engels en bijna 100 Afrikaanse talen en dialecten.
Volken:	Er zijn ongeveer 200 etnische groepen. De belangrijkste zijn: de Douala, Bassa, Beti (Ewondo, Eton, Boulou en Fang) in het zuiden; de Tikar, Bamoun, Bamiliké en Grafi in het westen en de Fulani en de Kirdi-volken (verzamelnaam van niet-moslimstammen) in het noorden. In het zuidoosten wonen de Baka Pygmeeën.
Godsdienst:	Christenen 60% merendeels in het zuiden, moslims 23% merendeels in het noordelijke deel van het land, traditionele Afrikaanse godsdiensten 17%.
Staatsvorm:	Republiek
Staatshoofd:	Paul Biya
Politieke partijen:	Democratische Vergadering van het Volk van Kameroen (RDPC); Sociaal Democratisch Front (SDF); Unie van Kameroenese Volken (UPC); Nationale Unie voor Democratie en Vooruitgang (UNDP).
Bestaansmiddelen:	landbouw 22%, industrie 35%, dienstverlening 43%
Exportproducten:	ruwe olie (afnemend), koffie, cacao, hout, aluminium, rubber (toenevend), katoen, bananen en palmolie.

itkomst
t bevre-
ements-
rt 1992.
ien van
ationale

gen kon
ren van
: verkie-
at bleek
kon zij
coalitie
t niet-is-
en.

neerder-
ezingen.
e tegen-
re voor-
le extra-
nocratic
ettegen-
verkie-

hebben
van de
oblemen
oblemen
nd, dat
aan zijn
niet van

hoofd-
ika-Stu-
eiden.

